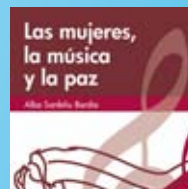
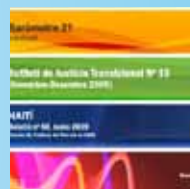
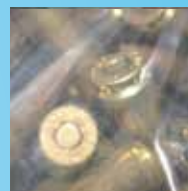

Memòria d'activitats 2009

ÍNDEX

04	Presentació
05	Objectius i activitats
06	Equip de treball
07	Àrees de treball
08	Docència i professorat
09	Principals publicacions
11	L'Escola a la xarxa
13	Programa 2009
15	Programa de Conflictes i Construcció de Pau
22	Programa de Processos de Pau
25	Programa de Desarmament
26	Programa de Rehabilitació Postbèlica
28	Programa de Drets Humans
31	Programa d'Educació per la Pau
36	Programa d'Arts i Pau
38	Ingressos i despeses 2009

Presentació

L'Escola de Cultura de Pau ha celebrat el seu desè aniversari l'any 2009. Durant aquest període, l'Escola s'ha consolidat com a centre de recerca i ha esdevingut un punt de referència en els temes vinculats als estudis sobre conflictes, processos de pau, educació per la pau, drets humans i rehabilitació postconflicte. Durant aquests anys, l'estructura de l'Escola també s'ha transformat, i ha passat de ser un centre de sensibilització basat en la feina de becaris a una institució basada en programes i dedicada tant a la recerca, com a la docència i a la intervenció en conflictes, amb una projecció internacional.

Així mateix, encarem el 2010 amb projectes nous, com la progressiva integració de l'Escola a l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP); aquest fet suposarà l'estabilitat de l'Escola atès que s'adscriu a un organisme públic finançat per la Generalitat de Catalunya, i reforçarà la vocació de servei públic que ha inspirat el treball de l'Escola des de la seva creació.

Aquest any, la Diplomatura de Postgrau de Cultura de Pau ha celebrat també el seu desè aniversari. Al llarg d'aquests deu anys, unes 650 persones, de les quals almenys 200 han estat estrangeres, han rebut formació en educació per la pau, anàlisi i transformació de conflictes, processos de pau i reconciliació, i s'han convertit en multiplicadors d'uns coneixements vinculats al treball quotidià de l'Escola.

Durant l'any 2009, hem reforçat la línia de publicacions de l'Escola, que s'ha concretat en els anuaris *Alerta! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau*, *Anuari de processos de pau* i *Anuari sobre desarmament, desmobilització i reintegració d'excombatents*, com també en la col·lecció *Quaderns de Construcció de Pau* i en altres publicacions que reflecteixen part del treball de recerca aplicada que han fet els membres de l'Escola durant l'any.

Vicenç Fisas
Director

Objectius i activitats

L'Escola de Cultura de Pau es va crear el 1999 amb el propòsit d'organitzar activitats acadèmiques, de recerca i d'intervenció relacionada amb la cultura de pau, l'anàlisi, la prevenció i la transformació de conflictes, l'educació per la pau, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada principalment pel Govern de Catalunya, a través de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. També rep el suport de l'Agència Espanyola de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID), l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), el Ministeri d'Afers Exteriors de Noruega, ajuntaments, fundacions i altres entitats. Està dirigida per Vicenç Fisas, el qual és també el titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

D'acord amb aquesta missió i objectius, l'Escola centra el seu treball en els àmbits d'actuació següents:

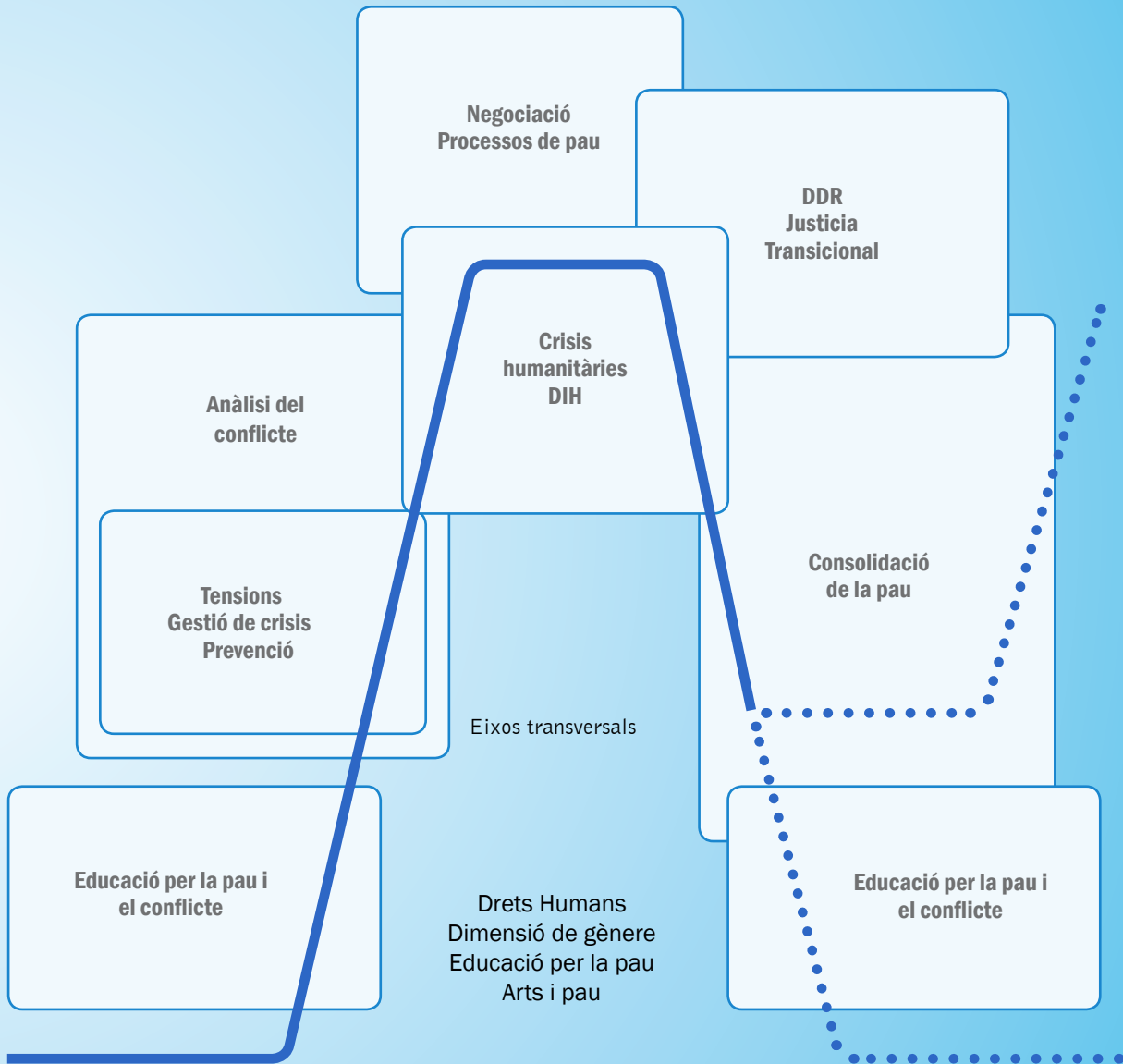
- **Intervenció en conflictes**, per facilitar el diàleg entre els actors.
- Activitats acadèmiques com la **Diplomatura de Postgrau sobre Cultura de Pau** i les **assignatures de lliure elecció** «Cultura de pau i gestió de conflictes» i «Educar per la pau i en el conflicte».
- Iniciatives de **sensibilització** sobre cultura de pau en la societat civil catalana i espanyola a través de diferents activitats educatives i formatives.
- Anàlisi i seguiment diari de la conjuntura internacional, en matèria de **conflictes armats, situacions de tensió, crisis humanitàries i gènere** (Programa de Conflictes i Construcció de Pau).
- Seguiment i anàlisi dels diferents països amb **processos de pau** o negociacions formalitzades, i d'aquells països amb negociacions en fase exploratòria (Programa de Processos de Pau).
- Anàlisi de diferents temes vinculats amb el desarmament, amb una atenció especial als processos de **desarmament, desmobilització i reintegració** (DDR) d'excombatents (Programa de Desarmament).
- Seguiment i anàlisi de la **construcció de pau en contextos postbèl·lics** (Programa de Rehabilitació Postbèl·lica).
- Seguiment de la conjuntura internacional en matèria de drets humans i, especialment, dels mecanismes de **justícia transicional**, la responsabilitat social de les empreses i la incidència de las transnacionals en contextos conflictius (Programa de Drets Humans).
- Promoció i desenvolupament del coneixement, els valors i les capacitats de **l'educació per la pau** (Programa d'Educació per la Pau).
- Anàlisi de la **contribució de les arts**, especialment de la música, a la **construcció de pau** (Programa d'Arts i Pau).

Equip de treball

(gener de 2010)

Docència i professorat (2009)

L'Escola de Cultura de Pau duu a terme la seva activitat docent a través de cursos, tallers i seminaris, dins i fora de la UAB. Durant l'any 2009, s'ha organitzat, entre d'altres, la desena edició de la Diplomatura de Postgrau de Cultura de Pau on s'han format fins a la data 650 persones. La Diplomatura, de 230 hores lectives i amb una mitjana de 60 alumnes per curs, ha comptat amb la participació d'experts i acadèmics de reconegut prestigi.

- **Mariano Aguirre** (Norwegian Peacebuilding Centre)
- **Dorys Ardila** (ECP-UAB)
- **Pedro Arrojo** (Universidad de Zaragoza)
- **Cecile Barbeito** (ECP-UAB)
- **Marina Caireta** (ECP-UAB)
- **María Cañadas** (ECP-UAB)
- **Albert Caramés** (ECP-UAB)
- **Paco Cascón** (Seminario de Educación para la Paz)
- **Vicenç Fisas** (ECP-UAB)
- **Edmundo García** (International Alert)
- **Patricia García** (ECP-UAB)
- **Rafael Grasa** (UAB)
- **Kristian Herbolzheimer** (Conciliation Resources)
- **Pedro Ibarra** (Universidad del País Vasco)
- **Lupicinio Iñiguez** (UAB)
- **María Jesús Izquierdo** (UAB)
- **John Paul Lederach** (University of Notre Dame)
- **James Lemoyne** (Center for Humanitarian Dialogue)
- **Juantxo López de Uralde** (Greenpeace)
- **Carmen Magallón** (Universidad de Zaragoza)
- **Carlos Martín Beristain** (Universidad del País Vasco)
- **Jean Paul Marthoz** (Enjeux Internationaux)
- **Vicent Martínez Guzmán** (Universitat Jaume I)
- **María Prandi** (ECP-UAB)
- **Gema Redondo** (ECP-UAB)
- **Carlos A. Velandia** (ECP-UAB)
- **Josep Maria Royo** (ECP-UAB)
- **Itziar Ruíz Giménez** (Universidad Autónoma de Madrid)
- **Alba Sanfeliu** (ECP-UAB)
- **Yesid Arteta** (ECP- UAB)
- **Antoni Segura** (Universitat de Barcelona)
- **Núria Tomàs** (ECP-UAB)
- **Josep Mª Tortosa** (Universitat d'Alacant)
- **Jordi Urgell** (ECP-UAB)
- **Hernando Valencia** (Universidad Carlos III de Madrid)
- **Carles Vidal** (ECP-UAB)
- **Santiago Vidal** (Magistrado)
- **Ana Vilellas** (ECP-UAB)
- **María Vilellas** (ECP-UAB)

Xarxes i centres nacionals i internacionals

Xarxes i centres nacionals i internacionals amb els quals col·labora l'Escola:

- ASEM Education Hub for Peace and Conflict Studies (ASEF, Singapur)
- Center for Conflict Resolution, Columbia University (Nova York, Estats Units)
- Centre for Humanitarian Dialogue (Ginebra, Suïssa)
- Conciliation Resources (Londres, Regne Unit)
- Department of Peace Studies, Bradford University (Bradford, Regne Unit)
- Institut d'Innovació Social, ESADE (Barcelona)
- Centre for Conflict, Development and Peacebuilding, The Graduate Institute (Ginebra, Suïssa)
- FRIDE (Madrid, Espanya)
- International Alert (Londres, Regne Unit)
- International Center for Transitional Justice (Nova York, Estats Units)
- Geneva Call (Ginebra, Suïssa)
- University of Notre Dame (Notre Dame, Estats Units)
- Norwegian Peacebuilding Centre (Oslo, Noruega)
- Stockholm International Peace Research Institute (Estocolm, Suècia)
- Uppsala University (Uppsala, Suècia)
- Universidad de Deusto (Deusto, Espanya)

Principals publicacions

Anuari de Processos de Pau 2009

Aquest anuari analitza els processos de negociació que han tingut lloc en el món al llarg de l'any 2008.

ISBN: 978-84-988-076-2

Informe Alerta! 2009

Alerta! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau és un estudi que sintetitza l'estat del món al finalitzar l'any a partir de l'anàlisi de 20 indicadors agrupats en cinc grans apartats: conflictivitat i construcció de pau, crisis humanitàries, desarmament, drets humans i justícia transicional, i gènere.

ISBN: 978-84-9888-084-7

Anuari DDR 2009

Anàlisi dels programes de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR) existents al món.

En aquest quart anuari s'analitzen els programes de DDR en funcionament durant l'any 2008.

Principals publicacions

¿Poden les empreses contribuir als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni? Claus per a comprendre i actuar.

Aquest llibre analitza, en una primera part, la contribució de les empreses als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni i recull en una segona part les visions, a vegades contraposades, que d'aquest tema tenen empreses, ONG, sindicats, organitzacions empresarials i internacionals i experts. (en castellà).

ISBN: 978-84-612-8223-4

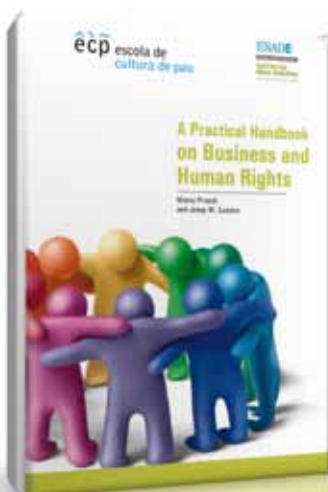
A Practical Handbook on Business and Human Rights.

Aquesta guia és una eina àgil i didàctica per a que les empreses activin el seu perfil en matèria de drets humans i contribueixin de manera positiva a la seva promoció i protecció en la seva àrea d'influència.

ISBN: 978-84-613-5483-2

Les dones, la música i la pau.

Aquest llibre vol donar a conèixer quina ha estat l'aportació musical de les dones cantants en l'àmbit de la cultura de la pau en els darrers cinquanta anys. La pau és un tema que ha captat l'interès de totes elles, s'ha convertit en una polifonia procedent de diferents llocs del món des de on se'ns ha transmès el que senten i el que entenen sobre aquest concepte, incorporant-lo al seu repertori.

L'Escola a la xarxa

Durant l'any 2009, l'Escola va consolidar la seva presència en la xarxa amb més de 120.000 visites i 2,6 milions d'accessos. També ha incorporat les següents novetats i recursos a la seva web.

El Programa de Conflictes i Construcció de Pau (PCCP) va fer accessible en línia la **Base de Dades de Conflictes i Construcció de Pau** amb informació sobre la trentena de conflictes armats actius que hi ha avui dia arreu del món. La base de dades aporta informació sobre els orígens i evolució del conflicte, els principals actors involucrats i la tipologia i intensitat de la violència.

Paral·lelament, al llarg de l'any 2009 s'ha dut a terme un diagnòstic per conèixer el grau d'aplicació de les teories de sensibilitat al conflicte de les diferents institucions de cooperació de les comunitats autònomes i l'AECID. La informació recollida per elaborar el diagnòstic ha permès crear una **base de dades sobre el grau en què les comunitats autònomes fan cooperació per la pau**, que serà accessible durant l'any 2010.

La web està disponible en català, castellà i anglès i compta amb els textos complets de tots els documents i publicacions de l'Escola. La web permet també accedir a un arxiu en línia de notícies sobre els conflictes armats amb més de 50.000 entrades.

Butlletins periòdics

Durant el 2009 es van continuar publicant diversos butlletins.

01. Àfrica Semàfor 237

èc̃p̃

01. Àfrica | 02. Amèrica | 03. Àsia | 04. Europa | 05. Orient Mitjà | 06. Organismes Internacionals

Baròmetre 21 Introducció

èc̃p̃

Butlletí de Justícia Transicional N° 15 (Novembre-Desembre 2009)

èc̃p̃

HAÏTÍ Boletín n° 50, Junio 2009 Escuela de Cultura de Paz de la UAB

èc̃p̃

èc̃p̃

COLÒMBIA SETMANAL

del 23 al 29 de gener 2010
Resum setmanal de notícies sobre el conflicte
armat i la construcció de pau
Escuela de Cultura de Paz de la UAB

èc̃p̃

LATINOAMÉRICA QUINCENAL

del 23 al 29 de enero del 2009
Resumen quincenal de noticias sobre
conflictos, tensiones y construcción de paz
Escuela de Cultura de Paz de la UAB

L'Escola als mitjans de comunicació

Alguns dels mitjans de comunicació en els quals l'Escola ha estat present durant el 2009 són:

- TV3, TVE, TV Badalona.
- Catalunya Ràdio, COM Ràdio, Ràdio 4, Radio France International, Asiared, Radio Autonómica de Galicia, Radio Euskadi, Ràdio Badalona, Ràdio Hospitalet, Ràdio Contrabanda, Ràdio Estel, Radio libre Tas Tas, Radio Lucero, Onda Cero, Ràdio Valira. L'Escola també realitza una col·laboració mensual amb el programa Tots x Tots de COM Ràdio.
- EFE, El Periódico de Catalunya, El Mundo, Público, El Punt, La Mañana-Diari de Ponent, El Periòdic d'Andorra, ADN, Diario de León, Soitu (diari digital), Revista Campus de la UAB i Canal Solidari.

Programmes 2009

PROGRAMA DE CONFLICTES I CONSTRUCCIÓ DE PAU

El Programa de Conflictes i Construcció de Pau és un equip encarregat de realitzar un seguiment i anàlisi en matèria de conflictes armats, situacions de tensió, crisis humanitàries, gènere i construcció de pau. El programa analitza tots els conflictes armats i situacions de tensió que tenen lloc a Àfrica, Àsia, Amèrica, Europa i Orient Mitjà.

El programa ha elaborat durant l'any 2009 una base de dades en línia sobre conflictes armats, un anuari sobre conflictes, drets humans i construcció de pau com també publicacions periòdiques seguint les línies temàtiques i geogràfiques d'investigació del programa. També ha publicat informes, articles i comunicats de premsa; ha impartit conferències i cursos i ha realitzat recerques sobre el terreny. L'equip ha participat així mateix en activitats de sensibilització i ha dut a terme tasques de consultoria sobre conflictivitat armada i construcció de pau.

Activitats més destacades

Durant l'any 2009 s'ha creat la **Base de Dades de Conflictes i Construcció de Pau**, accessible en línia i amb informació sobre la trentena de conflictes armats actius actualment arreu del món, amb informació relativa als seus orígens i evolució, els principals actors involucrats, tipologia i intensitat de la violència, com també amb dades bàsiques sobre els països en els quals es produeixen. Aquesta base de dades, que conté informació sobre els conflictes armats des de l'any 2003, s'actualitza de manera periòdica amb informació sobre l'evolució de cada context. A més, permet accedir a un arxiu en línia de notícies sobre els conflictes armats amb més de 50.000 entrades. La informació està disponible en castellà i anglès.

La Base de Dades també inclou informació de gènere sobre cada conflicte, amb la intenció de destacar la particular repercussió que aquests tenen sobre dones i homes; i el paper que les dones exerceixen en les iniciatives de construcció de pau i de rebuig a la violència, en consonància amb el que estableix la resolució 1325 sobre les dones, la pau i la seguretat de Nacions Unides.

PROGRAMA DE CONFLICTES I CONSTRUCCIÓ DE PAU

1. Treballs de recerca sobre el terreny

Durant l'any 2009 s'han dut a terme investigacions sobre el terreny en els contextos següents:

- Recerca a la regió del nord-est de l'Índia (estats d'Assam, Tripura i Meghalaya) sobre conflictes armats, insurgència i processos de pau a la zona. Abril-maig de 2009.
- Recerca sobre la situació de conflictivitat i els reptes per a una pau duradora a la regió autònoma del Kurdistan iraquiana, en el marc de l'escenari post-2003 de l'Iraq. Maig de 2009.
- Recerca sobre la situació de conflictivitat i l'evolució de les diferents iniciatives de pau a l'est de la República Democràtica del Congo i Rwanda. Agost-setembre de 2009.

2. Publicacions

a) Publicacions periòdiques

El programa elabora una sèrie de publicacions periòdiques que analitzen la situació global en matèria de conflictes i construcció de pau, incloent la dimensió de drets humans, humanitària i de gènere. El desembre de 2009, les llistes de distribució electrònica de les publicacions del programa comptaven amb més de 3.000 subscriptors.

• **Alerta 2009! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau (castellà, català i anglès)**

Anuari que analitza l'estat del món quan acaba l'any amb relació als conflictes i la construcció de pau a partir de l'anàlisi de diversos indicadors. Per fer l'informe s'han utilitzat 20 indicadors, que fan referència a vuit apartats temàtics: conflictes armats, tensions, processos de pau, construcció de pau postbèlica, crisis humanitàries, desarmament, drets humans i justícia transicional, i dimensió de gènere en la construcció de pau. *Alerta 2009!* S'ha editat en castellà, català i anglès i s'ha

publicat a l'editorial Icaria. Així mateix, la publicació està disponible en versió electrònica a la pàgina web de l'Escola de Cultura de Pau.

• **Baròmetre (núm. 19, 20, 21; en castellà i català)**

Informe trimestral editat en castellà i català que analitza els fets ocorreguts al món al llarg de cada trimestre a través de cinc apartats: conflictes armats, tensions, processos de pau, crisis humanitàries i gènere i construcció de pau, i que actualitza les dades de la publicació anual *Alerta!* Aquest informe es pot consultar a la pàgina web de l'Escola de Cultura de Pau.

• **Semàfor (núm. 212 al 235; en castellà)**

Semàfor és una publicació electrònica quinzenal en llengua castellana que es realitza a partir del seguiment diari de notícies d'arreu del món referents als àmbits de treball del programa. Els titulars destacats de la publicació es tradueixen al català i a l'anglès. Així mateix, s'incorpora tota la informació en un arxiu en línia que actualment disposa de més de 50.000 entrades. Aquest arxiu s'elabora a través del seguiment diari i l'anàlisi de la conjuntura internacional a partir de la informació facilitada per diversos motors de cerca i per més d'un centenar de fonts, incloent Nacions Unides, organismes internacionals, centres de recerca, mitjans de comunicació internacionals i locals, i ONG.

• **Butlletí Haití**

En col·laboració amb altres programes de l'Escola, s'ha redactat el butlletí *Haití*, amb informació actualitzada sobre la situació del país en els àmbits següents: transició política i societat civil; seguretat i desmilitarització; drets humans i reconciliació; situació humanitària; reconstrucció, desenvolupament i acompanyament internacional; i gènere. El butlletí té una periodicitat mensual.

b) Informes, articles i comunicats de premsa

El Programa de Conflictes i Construcció de Pau elabora informes i articles no diaris així com comunicats de premsa sobre temes d'actualitat, que emeten alertes preventives.

Informes

Urgell García, Jordi i Villellas Ariño, María. «Hanoi is closer than Delhi. Conflict analysis and peace building dilemmas in North East India and South East Asia from a comparative perspective». Pendent de publicació.

Urgell García, Jordi i Villellas Ariño, María. «Violence, identity, complexity and fragmentation. Understanding armed conflicts in North-East India». Pendent de publicació.

Tomàs Collantes, Núria i Villellas Ariño, Ana. «La Región Autónoma del Kurdistan: riesgos y retos para la paz». *Quadern de Construcció de Pau*. Núm. 8 (2009). Bellaterra: Escola de Cultura de Pau. (En castellà, català i anglès).

García Amado, Patricia. *El lejano horizonte de la paz en el sur de Sudán*. Escola de Cultura de Pau, 2009.

Articles

Urgell García, Jordi. «Challenges to Peace in East Asia». *Asia Insights*. Núm. 2 (2009). Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies.

Urgell García, Jordi. «Entender los conflictos sociopolíticos en América Latina». *Claves para entender los conflictos en el siglo XXI*. XII Jornades de cooperació al desenvolupament de Castilla-La Mancha, Albacete, Coordinadora d'ONGD de Castilla-La Mancha, 2009.

Tomàs Collantes, Núria. «Sàhara Occidental: contradiccions i reptes». *El Punt* (5 de gener de 2009).

Villellas Ariño, Ana. «El conflicto en Turquía: un año más alejando la paz». *El Corresponsal de Medio Oriente y África* (27 de gener de 2009).

Royo Aspa, Josep Maria. «RD Congo: dudas y certezas de una guerra olvidada». *Canal Solidario* (11 de febrer de 2009).

Tomàs Collantes, Núria. «Incorporar Hamàs en l'equació del diàleg». *El Punt* (15 de febrer de 2009).

PROGRAMA DE CONFLICTES I CONSTRUCCIÓ DE PAU

Escola de Cultura de Pau. «La Escola de Cultura de Pau destaca deu oportunitats de pau en conflictes i negociacions arreu del món el 2009» (abril de 2009). Nota de Premsa.

Fisas Armengol, Vicenç i Villellas Ariño, Ana. «Turquia i la qüestió kurda: la pau, més a prop?» *ICIP e-Butlletí*. Núm. 0 (21 de setembre de 2009).

Villellas Ariño, María. «Astrid N. Heiberg». En: Mesa, Manuela (dir.) i Alonso, Laura (coord.) *1.325 mujeres tejiendo la paz*. Barcelona: CEIPAZ-Fundació Cultura de Pau, Icaria, 2009. P. 38-41.

Villellas Ariño, Ana. «El Paper de les Dones a Kosovo». *Kosovo, Sèrie Conflictes Oblidats*. Barcelona: Institut de Drets Humans de Catalunya, 2009.

Villellas Ariño, María. «Sri Lanka: Claus del conflicte i perspectives de futur». *Sri Lanka. Sèrie Conflictes Oblidats* (2009). Barcelona: Institut de Drets Humans de Catalunya.

Participació en mitjans de comunicació

El Programa ha estat present en alguns mitjans de comunicació durant el 2009 com ara: TV3, TVE, TV Badalona, Catalunya Ràdio, COM Ràdio, Ràdio 4, Radio France International, Asiared, Radio Autònoma de Galícia, Radio Euskadi, Ràdio Badalona, EFE, *El Periódico de Catalunya*, *El Mundo*, *Público*, *El Punt*, *La Mañana-Diari de Ponent*, *El Periòdic d'Andorra*, *ADN*, *Diario de León*, *Soitu* (diario digital), Ràdio Estel, Radio Euskadi, Ràdio Contrabanda, Ràdio Hospitalet i Canal Solidari.

També es realitza una col·laboració mensual amb el programa Tots x Tots de COM Ràdio.

3. Congressos, conferències, jornades

Villellas Ariño, María. «Estratègies d'organitzacions de dones per una pau amb justícia de gènere». Cicle Dones

com a agents de Pau. Sant Adrià del Besòs: Cooperació. Gener de 2009.

Royo Aspa, Josep Maria. «La maledicció dels recursos. El cas del Congo». Barcelona: Centre de Treball i Documentació. 19 de gener de 2009.

Villellas Ariño, Ana. Participació en la jornada de treball sobre drets oblidats a Kosovo. Barcelona: Institut de Drets Humans de Catalunya. 19 de gener de 2009.

Villellas Ariño, María. Participació en la trobada amb la premi Nobel de la Pau, Shirin Ebadi. Casa Àsia. Febrer de 2009.

Urgell García, Jordi i Villellas Ariño, María. Participació en el seminari internacional «El rol de les ètnies en el procés de pau i reconciliació a Birmània». Casa Àsia. Febrer de 2009.

García Amado, Patricia. Participació en el seminari de revisió de l'Anuari de Relacions Sud-Nord: Què fem a Catalunya?. Barcelona: FCONGD. 11 de febrer de 2009.

Urgell García, Jordi. «Conflictes armats, tensions i processos de pau al Sud-est Asiàtic». Curs Àsia centre-oriental: entre la tradició i la modernitat, impartit per la Universidad Complutense de Madrid, Madrid. Març de 2009.

Villellas Ariño, María. «Les dones i la pau». Jornades «Les dones oblidades». Cabra, Córdoba. Març de 2009.

Villellas Ariño, María. «Les contribucions dels feminismes a la cultura de pau». I Jornades de Cooperació Internacional de la UC «Globalització, dones i desenvolupament». Universidad de Cantabria, Santander. Març de 2009.

Villellas Ariño, Ana. «Una mirada de gènere a la construcció de pau postbèlica a Kosovo: lligons apreses i reptes actuals». IV Seminari sobre els Agents de Cooperació al Desenvolupament: Resolució de Conflictes

i Construcció de la Pau. Universidad de Cádiz i Instituto de Estudios sobre Conflictos y Acción Humanitaria, Cádiz. 24 de març de 2009.

García Amado, Patricia. «Claus dels conflictes actuals». Curs d'Introducció a la Conflictivitat del segle XXI. Servei Civil Internacional Catalunya, Barcelona. 24 d'abril de 2009.

Royo Aspa, Josep Maria. «Claus per entendre el conflicte de la República Democràtica del Congo». IV Setmana de la Cooperació a la Universitat Autònoma de Barcelona. «Recursos naturals: una oportunitat?». Fundació Autònoma Solidària, Bellaterra. 6 de maig de 2009.

Villellas Ariño, Ana. Presentació d'*Alerta 2009! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau*, al Màster Universitari en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament de la Universitat Jaume I (UJI), en el marc de la Càtedra UNESCO de Filosofia per la Pau, Castelló. 6 de maig de 2009.

Villellas Ariño, Ana. «Perspectives de gènere en la construcció de la pau. El cas de Kosovo», en el marc de les Jornades Antimilitaristes. Colectivo de Objeción y Antimilitarista de Zaragoza. 13 de maig de 2009.

Villellas, María. Participació en el Seminari «L'estratègia d'afganització». Casa Àsia, Barcelona. Juny de 2009.

García Amado, Patricia i Royo Aspa, Josep Maria. Participació en el Seminari Internacional «Integració regional a Àfrica: èxits i perspectives». UNECA, CIDOB i Casa Àfrica. Castellet i la Gornal, Barcelona. 29 de juny de 2009.

Urgell García, Jordi. Moderació del panel «Societat civil a l'Índia i Sud-est d'Àsia del Sud-est» en el marc del curs Societat civil a l'Índia i Sud-est d'Àsia del Sud-est. Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo, Barcelona. Juliol de 2009.

PROGRAMA DE CONFLICTES I CONSTRUCCIÓ DE PAU

Urgell García, Jordi. «Myanmar: societat, resistència i dictadura». Curs Àsia del Sud-est: l'Angle d'Àsia. Els Juliods de la UB, Barcelona. Juliol de 2009.

Urgell García, Jordi. «Conflictes armats, tensions polítiques i processos de pau al Sud-est asiàtic». XXIV Curs d'Estiu de la Universitat Internacional de la Pau de Sant Cugat «Àsia i el nou equilibri mundial», Sant Cugat. Juliol de 2009.

Villellas Ariño, María. «Conflictes armats al nord-est de l'Índia», XXIV Curs d'Estiu de la Universitat Internacional de la Pau de Sant Cugat «Àsia i el nou equilibri mundial». Juliol de 2009.

Participació al Fòrum sobre governança descentralitzada i prevenció de conflictes, organitzat per l'ICIP i l'United Nations System Staff College, Barcelona. Juliol de 2009.

Urgell García, Jordi. «East Asia Peace: Research Questions». International Convention of Asian Scholars, Daejeon, Corea del Sud. Agost de 2009.

Urgell García, Jordi. «Pathways to Peace: A Global and Comparative Perspective on Peace Processes». Conference on the Long Peace of East Asia since 1979 and West Europe since 1945: Comparison and Implications, Yonsei University. Seül, Corea del Sud. Agost de 2009.

Urgell García, Jordi. Participació en la reunió de l'Asia-Europe Meeting (ASEM) Education Hub for Peace and Conflict Studies. Seül, Corea del Sud. Agost de 2009.

Royo Aspa, Josep Maria. «El conflicte armat de la República Democràtica del Congo, la primera guerra mundial africana». Campaña Congo, perill de riqueses, organitzada per la Lliga dels Drets dels Pobles, Castellar del Vallès. 2 d'octubre de 2009.

Villellas Ariño, María. «Reptes per a la construcció de la pau a l'Afganistan». Jornades Conflictes Oblidats.

Cáritas, Universitat d'Alacant i Universitat de València. 29 i 30 d'octubre.

Villellas Ariño, Ana. «Els processos de pau al sud del Caucas: obstacles i reptes per a la pau». Jornada sobre el Caucas Sud: Abkhàzia, Ossètia del Sud i Nagorno-Karabakh. Institut de Drets Humans de Catalunya, Barcelona. 21 d'octubre de 2009.

Urgell García, Jordi. Participació en la sessió de treball sobre el *working paper* «Territorial Autonomy and Self-Determination Conflicts. Opportunity and Willingness. Cases from Bolivia, Niger, and Thailand», organitzada per l'ICIP. Novembre de 2009.

Royo Aspa, Josep Maria. Participació en la conferència anual 2009 «Rebels with a cause? Understanding and dealing with non-state armed groups during and after violent conflicts». Swisspeace, Berna, Suïssa. 3 de novembre de 2009.

Royo Aspa, Josep Maria. «Conflictes a Àfrica Central i refugiats (República Democràtica del Congo i països limítrofs». VIII Curs de Solidaritat i Cooperació Internacional «Les persones refugiades en el nostre món». Rubí Solidari. 20, 21 i 22 de novembre de 2009.

Urrutia Arestizábal, Pamela. «Refugiats i desplaçats a l'Orient Mitjà». VIII Curs de Solidaritat i Cooperació Internacional «Les persones refugiades en el nostre món». Rubí Solidari. 20, 21 i 22 de novembre de 2009.

Villellas Ariño, María. Participació en la trobada amb Suraya Pakzad, Voice of Women Organization. Casa Àsia, Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) i el Consulat General d'Estat Units. Novembre de 2009.

Urrutia Arestizábal, Pamela. Participació en el seminari «Reforma a Egipte: desafiaments polítics, econòmics i socials», CIDOB. 23 i 24 de novembre de 2009.

Urrutia Arestizábal, Pamela. Participació en el seminari

internacional «Buscant solucions al conflicte Israel-Palestina». Institut Català Internacional per la Pau (ICIP). 30 de novembre, 1 i 2 de desembre de 2009.

Villellas Ariño, Ana. Participació en la jornada de treball amb els dos defensors de drets humans Oleg Orlov i Tatiana Kasatkina, de l'ONG Memorial, Premi Sàkharov 2009 a la Llibertat de Consciència del Parlament Europeu. Organitzada per l'Oficina del Parlament Europeu de Barcelona, Lliga dels Drets dels Pobles i Federació Catalana d'ONG pels drets humans, Barcelona. 10 de desembre de 2009.

Urgell García, Jordi. «Birmània: les lluites per la democràcia i l'autodeterminació». Amics de la UNESCO. Desembre de 2009.

Royo Aspa, Josep Maria. «Què passa a Somàlia? Quines esperances de futur?». Cicle de conferències «Els Dilluns dels Drets Humans». Justícia i Pau i Cristianisme i Justícia, Barcelona. 14 de desembre de 2009.

4. Docència

El Programa de Conflictes i Construcció de Pau ha impartit docència en els cursos i màsters següents:

- Diplomatura de Postgrau sobre Cultura de Pau (UAB).
- Màster sobre Cooperació Internacional (UB i Món 3).
- Màster en Desenvolupament Internacional (Universitat Politècnica de Catalunya i SETEM).
- Màster de Relacions Internacionals (IBEI).
- Màster de Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament (UAB).
- Màster en Cooperació al Desenvolupament (MCAD). Grup UJI. Especialització d'Ajuda Humanitària Internacional (Creu Roja espanyola i Universitat Jaume I).
- Màster en Medicina Tropical i Salut Internacional (UB).
- Curs de Postgrau Desenvolupament i Cooperació: de l'àmbit global al local (Universitat de Lleida).

- Curs d'estiu «O sexo das violencias». Centro de Estudos Sociais (Universidade de Coimbra).
- Curs d'extensió universitària «Dones i Cultura de Pau» (Universitat Rovira i Virgili, Tarragona).
- Sessions sobre Introducció a l'anàlisi de conflictes armats, conflictivitat a Àfrica, Àsia, Orient Mitjà i Europa, i gènere i construcció de pau en l'assignatura de lliure elecció «Cultura de Pau i Gestió de Conflictes».

Altres activitats

El programa ha dut a terme tasques de consultoria per al Norwegian Peacebuilding Centre.

Ha participat també en la creació de la Coalició Congo, formada per diverses entitats, ONG catalanes i de la resta de l'Estat espanyol que treballen des de la cooperació, sensibilització, denúncia, recerca i comunicació intercultural en el conflicte de la República Democràtica del Congo.

A més, s'ha donat suport al Programa de Processos de Pau en les tasques de diplomàcia paral·lela desenvolupades de manera reservada en diversos contextos.

PROGRAMA SOBRE PROCESSOS DE PAU

El programa fa un seguiment dels conflictes armats actuals (i dels conflictes no armats que encara no han finalitzat) amb l'objectiu d'**analitzar els diàlegs exploratoris o les negociacions formals de pau** i fer una anàlisi comparativa dels elements d'aquests processos. Aquest seguiment, acompanyat del treball en xarxa amb negociadors governamentals de pau i amb centres especialitzats en processos de pau, serveix de base per realitzar l'anàlisi recollida en diverses publicacions. Aquest programa, dirigit per Vicenç Fisas, treballa de manera transversal amb altres programes de l'Escola i assessora de manera permanent l'ACCD en temes de construcció de pau.

Activitats més destacades

El programa ha dut a terme una anàlisi i seguiment de l'evolució dels 65 processos de pau al món l'any 2009.

1. Recerca

El programa fa un seguiment dels conflictes armats actuals (i dels conflictes no armats que encara no han finalitzat) amb l'objectiu d'analitzar i comparar els diàlegs exploratoris o les negociacions formals de pau. En aquest sentit, durant l'any 2009 s'ha fet el **seguiment de 65 negociacions** en relació amb els països següents:

- Àfrica: Mali (tuaregs), Níger (MNJ), Nigèria (Delta del Níger), Etiòpia-Eritrea, Etiòpia (Ogaden i Oròmia), Somàlia, Sudan (Darfur), Burundi (FNL), RCA, RD Congo (Est), Txad, Uganda (LRA) i Sàhara Occidental.
- Amèrica: Colòmbia (ELN, FARC).
- Àsia i Pacífic: Afganistan, Índia, Índia-Pakistan (Caixmir), Nepal (Terai), Pakistan, Sri Lanka (LTTE), Xina (Taiwan i Tibet), Filipines (MILF, MNLF, NPA), Indonèsia (Papua Occidental), Myanmar, Tailàndia (Sud).
- Europa: Kosovo, Moldova (Transnístria), Turquia (PKK), Xipre, Armènia-Azerbaidjan, Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud).
- Orient Mitjà: Iemen, Iraq, Israel-Palestina, Israel-Síria, Líban, Palestina.

El programa ha incidit, en particular, en alguns contextos en què s'ha vist l'oportunitat de realitzar alguna contribució específica, normalment de manera reservada.

Aquest seguiment ha comportat igualment **la comunicació amb diversos negociadors governamentals de pau i amb centres especialitzats en processos de pau**, com el Centre per al Diàleg Humanitari, Geneva Call i el Centre for Conflict, Development and Peacebuilding (tots aquests de Ginebra); els centres britànics International Alert, Conciliation Resources i el Department of Peace Studies de la University of Bradford; el Center for Conflict Resolution de la Columbia University i University of Notre Dame, ambdós als Estats Units; l'Stockholm International Peace Research Institute i Uppsala University, de Suècia, etc. Paral·lelament, s'han mantingut **relacions amb diverses diplomàcies** durant l'any, especialment amb el Departament d'Assumptes Polítics de Nacions Unides, els Ministeris d'Afers Exteriors d'Espanya, Noruega i les Filipines, per col·laborar en diversos processos de pau.

Respecte a Àsia, el Programa sobre Processos de Pau ha participat a l'**ASEM Network** promogut per l'exprimer ministre de Finlàndia, Martin Ahtisaari (director de Crisis Management Initiative i exenviat personal del secretari general de l'ONU a Kosovo), i format per analistes de processos de pau de diversos països, per analitzar de forma comparada els processos asiàtics amb els europeus. D'altra banda, s'ha continuat fent un seguiment especial dels conflictes de les **Filipines**, per tal d'incidir en les negociacions amb dos dels grups que operen al país.

Pel que fa a Colòmbia, han continuat les **missions exploratòries** per detectar possibilitats d'incidència en suport als processos de pau. En aquest sentit, l'Escola procura mantenir en tot moment una interlocució amb el ventall més ampli possible d'actors, socials i institucionals, tant del país com internacionals. Durant

l'any 2009 el treball ha estat especialment centrat en un exercici amb un ampli grup de persones del món acadèmic, militar, social i polític colombià, per tal de redactar una **publicació amb propostes de futur**. D'altra banda, el director de l'Escola, Vicenç Fisas, va participar en la presentació de l'*Anuari 2009 de processos de pau* a Colòmbia, editat en aquest país amb el suport del PNUD i de l'alcaldia de Bogotá. A l'acte van assistir representants del món polític, diplomàtic, acadèmic i social del país. D'altra banda, s'ha donat suport a la presència de tres representants d'organitzacions socials colombianes durant vuit mesos a Catalunya i s'han dut a terme tasques de diplomàcia ciutadana. Finalment, des de mitjan 2009 es va iniciar la preparació d'un seminari internacional de reflexió sobre Colòmbia, amb el suport del Ministeri d'Afers Exteriors.

Altres treballs de recerca són:

- "Principals motius de crisi en les negociacions actuals".
- "Experiències recents de governs de transició sorgits dels acords de pau".
- "L'Índex de Desenvolupament Humà i els processos de pau".
- "Propostes per al canvi, veus per la pau" (propostes per a un futur democràtic i en pau a Colòmbia).

2. Publicacions

Fisas Armengol, Vicenç. *Anuari de Processos de Pau 2009*. Barcelona: Icaria, Escola de Cultura de Pau, 2009.

Aquest Anuari és l'únic publicat al món amb aquestes característiques. Es fa una edició especial des de Colòmbia i està disponible en català, castellà i anglès a la web de l'Escola.

El programa també participa en altres publicacions de l'Escola:

Capítol de «Processos de pau» per a la publicació *Baròmetre sobre conflictes, drets humans i construcció de pau*, que edita el Programa de Conflictes i Construcció de Pau de l'Escola.

Capítol de «Processos de pau» per a l'informe anual *Alerta 2010!* publicat per Icaria Editorial.

Butlletí *Colòmbia Setmanal* (en català i castellà).

Butlletí *Latinoamèrica quincenal* (en castellà).

El programa també ha publicat diversos articles en mitjans de comunicació i revistes especialitzades al llarg de l'any 2009.

3. Docència

- Màster en Desenvolupament Internacional (Universitat Politècnica de Catalunya i SETEM).
- Diplomatura de Postgrau sobre Cultura de Pau 2009/2010: realització del bloc de 10 sessions sobre processos de pau (40 hores lectives) (UAB).
- Assignatura de lliure elecció «Cultura de pau i gestió de conflictes» (UAB).

PROGRAMA DE DESARMAMENT

El programa ha continuat treballant diferents aspectes del desarmament d'armes lleugeres, les més utilitzades en la violència actual, i de la desmilitarització postbèlica. Els últims anys s'ha posat l'èmfasi en els programes de desarmament, desmobilització i reintegració (DDR) d'excombatents.

Activitats més destacades

L'activitat de recerca de més projecció internacional desenvolupada per aquest programa ha estat l'**anàlisi i seguiment dels programes de DDR en l'àmbit mundial en 23 països**. Aquesta investigació, que s'ha desenvolupat de manera continuada des del 2006, es va tancar el 2009 amb l'estudi comparatiu del DDR a l'Afganistan, Angola, Burundi, el Txad, Colòmbia, Côte d'Ivoire, Eritrea, Indonèsia, Libèria, el Nepal, República Centreafricana, Congo, Rwanda, el Sudan i Uganda.

1. Publicacions

a) Publicacions periòdiques

Caramés Boada, Albert i Sanz Pascual, Eneko (2009). DDR 2009. *Anàlisi dels programes de DDR existents al món durant el 2008*. Bellaterra: Escola de Cultura de Pau, 2009. [Versió en anglès: DDR 2009. Analysis of the World's Disarmament, Demobilization and Reintegration (DDR) Programs in 2008].

b) Informes i articles

Caramés Boada, Albert. «Passat, present i futur a Mindanao. Anàlisi dels processos de pau i reintegració de l'MNLF i el MILF». *Quaderns de Construcció de Pau*. Núm. 7 (juny de 2009). Bellaterra: Escola de Cultura de Pau. [Versió en anglès: «Past, present and future in Mindanao. Analysis of the MNLF and MILF peace and reintegration processes»].

Caramés Boada, Albert i Villellas Ariño, María. «Rol de l'empresa privada per a la reintegració de dones excombatents a Colòmbia». *Document de Treball ECP* (maig de 2009). Bellaterra: Escola de Cultura de Pau.

Caramés Boada, Albert. «Reintegración comunitaria, ¿reintegración para todos?». *Hechos del Callejón*. Núm. 46 (maig de 2009). Bogotá: PNUD. p. 10.

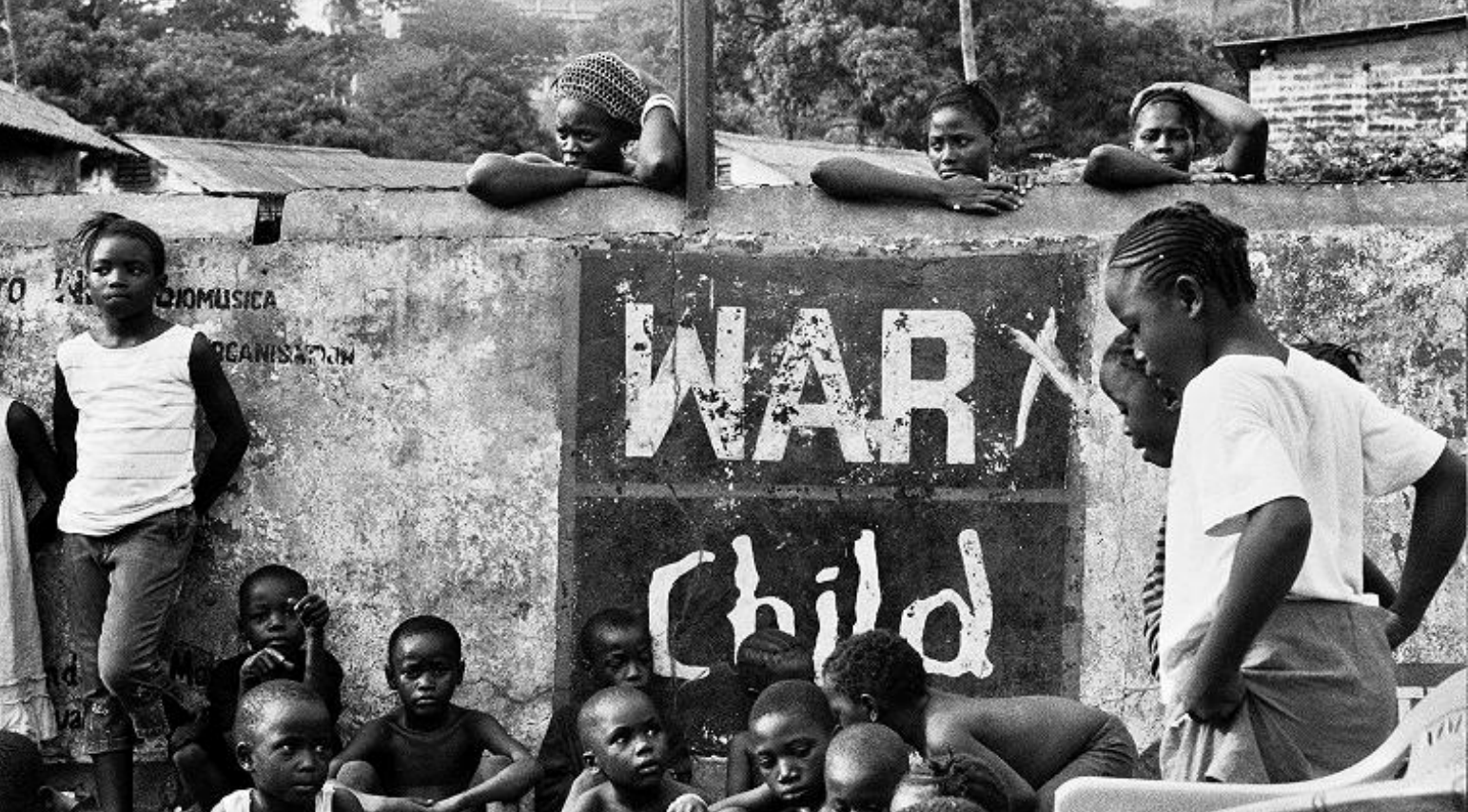
Caramés Boada, Albert. «Feta la llei, continua la trampa». 21. Núm. 922 (juny de 2009). p. 23-30.

2. Docència

- Sessió de capacitació als integrants de la Unitat de DDR de l'Oficina de Promoció de la Pau del Govern filipí (OPAPP), Manila. Març de 2009.

3. Congressos, conferències, jornades

Caramés Boada, Albert. «DDR: Concept, Lessons and Challenges». Conferència organitzada per l'Oficina del Conseller Presidencial sobre el Procés de Paz, Manila. 2 de març de 2009.

PROGRAMA DE REHABILITACIÓ POSTBÈL·LICA

El Programa de Rehabilitació Postbèl·lica analitza els àmbits de treball de la rehabilitació postconflicte, com també les polítiques i formes d'actuació de la comunitat internacional en aquesta etapa, tant des de la perspectiva dels donants com de les organitzacions internacionals presents en el terreny. Recull i analitza també els debats teòrics oberts que tenen en compte aquest període i que, d'alguna manera, contribueixen a la seva millora.

Activitats destacades

Durant l'any 2009, el Programa ha desenvolupat un projecte sobre construcció de pau amb l'objectiu de difondre entre els actors de la cooperació, i molt particularment entre les agències de cooperació i altres actors institucionals, la perspectiva de construcció de pau i de sensibilitat al conflicte.

1. Treballs de recerca

Durant l'any 2009 s'ha dut a terme un diagnòstic per conèixer el grau d'aplicació de les teories de sensibilitat al conflicte de les diferents institucions de cooperació de les comunitats autònomes i l'AECID. S'han realitzat, a més, propostes sobre com els diferents instruments dels organismes de cooperació autonòmica i central podrien incorporar una perspectiva de construcció de pau prenent com a exemple el treball realitzat per la cooperació alemanya i anglesa. Aquesta activitat s'ha dut a terme en col·laboració amb el Programa d'Educació per la Pau.

La informació recollida per elaborar el diagnòstic ha permès crear una base de dades sobre el grau de cooperació per la pau de les comunitats autònomes. Aquesta base de dades estarà accessible a principi de l'any 2010.

S'ha continuat investigant sobre les diferents metodologies utilitzades per **avaluar l'impacte en la pau o en el conflicte dels projectes** que es posen en marxa en zones de conflicte armat i/o tensió. Com a resultat d'aquesta investigació, s'ha dissenyat un taller per facilitar la comprensió de les metodologies d'Avaluació de l'impacte en la pau i en el conflicte (*Peace and Conflict Impact Assessment*) i Acció Sense Dany (*Do No Harm*), en col·laboració amb el Programa d'Educació per la Pau.

2. Informes i articles

Barbeito Thonon, Cécile; Redondo de la Morena, Gema i Acebillo, Miriam (2009). «Diagnóstico de construcción de paz. Análisis de la perspectiva de construcción de paz en la cooperación al desarrollo». *Quadern de Construcció de Pau*. Núm. 9 Bellaterra: Escola de Cultura de Pau.

Redondo de la Morena, Gema. (2009), «La Acció Humanitària en 2008-2009: la ajuda resiste a la crisis». *Anuari de l'IECAH-MSF*.

Redondo de la Morena, Gema i Sanz, Eneko. «Propuesta para un índice de construcción de paz posbélica». Document de Treball ECP, juliol de 2009. Bellaterra: Escola de Cultura de Pau.

D'altra banda, s'ha realitzat el seguiment mensual del comportament internacional a Haití per elaborar, en col·laboració amb altres programes de l'Escola, vuit butlletins mensuals i un bimensual (juliol/agost) amb la informació actualitzada sobre el procés de rehabilitació que s'està duent a terme a Haití.

3. Congressos i jornades

Presentació del «Diagnòstic de construcció de pau de les Comunitats autònomes». II Congrés Internacional de Cooperació al Desenvolupament de la Universitat Jaume I de Castelló. 18 de novembre.

4. Docència

- Màster Interuniversitari en Cooperació al Desenvolupament, Creu Roja. (Universitat Jaume I).
- Diplomatura de Postgrau sobre Cultura de Pau (UAB).
- Màster en Desenvolupament Internacional (Universitat Politècnica de Catalunya i SETEM).
- Assignatura de lliure elecció «Cultura de Pau i Gestió de Conflictes» (UAB).

5. Cursos i tallers

Taller «Cooperació al desenvolupament en context de conflicte armat». Fundació Autònoma Solidària. 26 de març.

Taller «Cooperació al desenvolupament en context de conflicte armat». Fundació Autònoma Solidària. 19 de novembre.

Taller sobre «Mecanismes a l'abast de les agències de cooperació per fomentar la sensibilitat al conflicte». ACIB, Agència de Cooperació de les Illes Balears. 3 de setembre.

PROGRAMA DE DRETS HUMANS

El Programa de Drets Humans duu a terme un seguiment de la conjuntura internacional en matèria de drets humans, Dret Internacional Humanitari (DIH) i de justícia transicional. Ha desenvolupat també una línia de recerca sobre el paper del sector privat en relació amb els tres eixos de treball de Nacions Unides: drets humans, desenvolupament i pau.

Activitats més destacades

Durant l'any 2009, el programa ha desenvolupat un nou **Índex de Drets Humans (INDH)** que mesura el grau de desprotecció i incompliment de les obligacions dels Estats pel que fa als drets humans i el DIH en 195 països a partir de 22 indicadors específics dividits en les tres dimensions següents: a) no ratificació dels principals instruments de Dret Internacional dels Drets Humans i Dret Internacional Humanitari (DIH); b) violació del Dret Internacional dels Drets Humans; i, c) violació del Dret Internacional Humanitari.

1. Treballs de recerca

L'equip del programa ha realitzat un **seguiment diari i exhaustiu de la situació dels drets humans a escala internacional**, recollint i sistematitzant part d'aquesta informació en l'Índex de Drets Humans (INDH).

Durant l'any 2009 el programa ha dut a terme també diverses tasques de recerca i de divulgació amb relació a la **justícia transicional**, entre aquestes, el seguiment específic dels treballs del Tribunal Penal Internacional; els tribunals penals i *ad hoc*; les reformes institucionals en els processos de pau; les Comissions de la Veritat i altres mecanismes de reconciliació i de justícia en processos de pacificació; els processos judicials a la justícia ordinària i les polítiques i pràctiques relatives a les reparacions. Aquest seguiment s'ha difós gràcies a l'elaboració del butlletí electrònic bimensual sobre justícia transicional que recull de manera exhaustiva els principals avenços i retrocessos dels països en aquest àmbit. Finalment, el programa ha continuat formant part de la **xarxa d'experts en drets humans i justícia transicional** liderada per **FRIDE, l'International Center for Transitional Justice i la Universidad de Deusto**; va participar en els corresponents seminaris de treball que van tenir lloc al gener a Madrid (sobre el conflicte a Txetxènia), al juny a Bilbao (sobre el procés de justícia transicional a Colòmbia) i al juliol a Palma de Mallorca (sobre la qüestió de la jurisdicció universal).

Pel que fa a la línia de recerca sobre empresa i drets humans, s'ha dut a terme un seguiment d'aquesta qüestió, a escala nacional i internacional, amb especial èmfasi en l'àmbit d'empreses i contextos de conflictes. Al llarg de l'any s'ha finalitzat la recerca sobre el **paper de les empreses respecte dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni**, que va culminar amb la presentació d'una publicació amb el mateix títol a Madrid i Barcelona. El Programa també ha treballat en la revisió i actualització del *Practical Handbook on Business and Human Rights*, publicat en anglès.

D'altra banda, i d'acord amb el conveni signat amb la Fundació ICO, s'ha coordinat la preparació durant l'any 2009 d'una investigació i de la publicació corresponent, sobre **empresa i construcció de pau** amb l'objectiu de difondre pràctiques responsables de les organitzacions en relació amb aquest aspecte i formular recomanacions a la resta d'actors implicats. El projecte s'ha fet en col·laboració amb l'Institut d'Innovació Social

d'ESADE i està previst que la publicació es presenti durant el quart trimestre de l'any 2010. Així mateix, s'ha col·laborat amb ESADE en una publicació sobre «Relacions amb comunitats locals i ONG: comunicació, diàleg i participació» (juny 2009).

2. Publicacions

A continuació es detallen les publicacions elaborades pel Programa durant el 2009:

a) Llibres

Prandi, Maria i Lozano, Josep M. (Coords.) (2009). *¿Pueden las empresas contribuir a los Objetivos de Desarrollo del Milenio? Claves para comprender y actuar*. Bellaterra: Escola de Cultura de Pau, Institut d'Innovació Social (ESADE).

Prandi, Maria (2009). *A Practical Handbook on Business and Human Rights*. Bellaterra: Escola de Cultura de Pau.

Prandi, Maria; Cañadas, Maria; Oliván, Helena (Coords.). *Derechos Humanos y Justicia Transicional: Gestionando el pasado*. Barcelona: Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans, Generalitat de Catalunya, 2010. (Col·lecció Investigació x Drets Humans) (presentació prevista per al febrer de 2010).

b) Articles

Cañadas Francesc, Maria. «Drets humans: Responsabilitat dels Estats i dels Ciutadans». Lliga dels Drets dels Pobles, 2009.

Prandi Chevalier, Maria. «Los derechos humanos en la empresa: ¿Qué son y para qué sirven?». *Debates IESA*. Venezuela: IESA. Novembre de 2009.

c) Publicacions periòdiques

Boletín de Justicia Transicional, núm. 10, 11, 12, 13, 14 i 15 (bimensual).

El Programa de Drets Humans elabora conjuntament amb el Programa de Conflictes i Construcció de Pau els capítols sobre drets humans i justícia transicional de les publicacions següents:

- Semàfor del PCCP (núm. 212 al 235) –quinzenal– i arxiu en línia de notícies.
- Alerta 2009! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau (castellà, català i anglès).

3. Conferències i ponències

Prandi Chevalier, Maria. «Com es pot valorar la contribució de les empreses als ODM?». Jornades sobre l'Enfortiment de la cooperació entre sector privat i ONGD mitjançant la RSE. Economistes Sense Fronteres, Caixaforum Madrid. 16 de juny de 2009.

Prandi Chevalier, Maria. «Poden les empreses contribuir als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni? Claus per comprendre i actuar». ESADE Madrid. 1 d'abril de 2009.

Prandi Chevalier, Maria. «Poden les empreses contribuir als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni? Claus per comprendre i actuar». ESADE Barcelona. 4 de maig de 2009.

Presentació del llibre *¿Pueden las empresas contribuir a los Objetivos de Desarrollo del Milenio? Claves para comprender y actuar*. Taula de diàleg sobre nous desenvolupaments en responsabilitat social empresarial, celebrada amb la col·laboració d'INDEPAZ, Universidad IESI de Cali. 1 de juliol de 2009 (Colòmbia),

Prandi Chevalier, Maria. «Aliances multisectorials i medi ambient». 7a Trobada Iberoamericana de Medi ambient. CONAMA, Foz de Iguazú, Brasil. 16-20 de novembre de 2009.

Prandi Chevalier, Maria. «La responsabilitat de tots en els Objectius del Mil·lenni». XVII Fira d'Entitats Solidàries de Badalona. 3 d'octubre de 2009.

4. Docència

- Màster en Desenvolupament Internacional (Universitat Politècnica de Catalunya i SETEM).
- Assignatura «Cultura de Pau i gestió de conflictes» (UAB).
- Màster en Polítiques Europees de Cooperació Internacional al Desenvolupament, Institut Universitari d'Estudis Europeus (UAB).
- Formació interna sobre drets humans i sobre empreses i drets humans per a ESF, Barcelona (juny 2009).
- Curs online sobre Empreses Extractives i Drets Humans (Colaboració), Enginyers sense Fronteres i Intermón Oxfam (abril 2009).

PROGRAMA D'EDUCACIÓ PER LA PAU

El Programa d'Educació per la Pau està format per un equip de tres persones integrades a l'Escola i un grup de treball de vint membres actius constituïts en el Grup d'Educació. Les seves activitats principals són la dinamització d'accions formatives i l'elaboració de materials divulgatius i didàctics. Les activitats formatives s'adrecen a persones de la comunitat universitària de la UAB, monitors de lleure, professorat, membres del món cívic i associatiu, i també del món municipal. Totes aquestes activitats estan dirigides a promoure estratègies i habilitats de resolució no violenta de conflictes i construcció de pau, i difusió d'eines i activitats d'educació per la pau. També elabora materials divulgatius i didàctics sobre educació per la cultura de pau. Finalment, el programa treballa per crear vincles i sinergies amb altres grups i xarxes relacionades amb l'educació per la pau.

Activitats més destacades

Durant l'any s'ha consolidat el treball de suport a iniciatives d'educació per a la pau a Colòmbia com la Secretaria de Govern de Bogotá, la Fundació Escuelas de Paz i el seu treball d'apoderament de joves a Soacha, o el projecte Art-Redes a Nariño. D'altra banda, es manté l'oferta formativa a la UAB mitjançant l'assignatura "Educar per la pau i en el conflicte", o el taller «Creativitat i Conflicte».

PROGRAMA D'EDUCACIÓ PER LA PAU

1. Treballs de recerca

Durant l'any 2009, el Programa d'Educació per la Pau ha mantingut la seva línia de recerca sobre com es pot avaluar de manera més eficaç els resultats i els impactes de les accions formatives en educació per la pau, ja sigui en contextos «normalitzats», com l'educació formal a Catalunya, o en contextos de conflicte armat (principalment a Colòmbia). D'altra banda, el programa també ha participat en el procés de recollida d'informació i d'elaboració dels continguts de l'informe final del Decenni de Cultura de Pau (2001-2010), que es publicarà el 2010 i que reflectirà l'actuació de les organitzacions de la societat civil de qualsevol part del món.

2. Publicacions

a) Publicacions periòdiques

«Persones refugiades. Idees per construir la pau. Diplomàcia municipal i altres iniciatives dels governs locals per construir la pau», núm. 5. Novembre de 2009. Aquesta publicació s'ubica en el marc del projecte «Municipis constructors de pau», que compta amb el suport de la Diputació de Barcelona.

b) Publicacions no periòdiques

Vidal Novellas, Carles. *Caminando hacia la escuela inclusiva. ¿Cómo elaborar el plan de convivencia?* Bellaterra, gener de 2009.

Guia pedagògica en la qual s'ha recollit i sintetitzat els continguts de la web «Educar per la pau i la convivència, un projecte de centre».

VVAA. *Cultura de Pau i Educació per a la Ciutadania*, maig de 2009.

Estudi comparatiu de diferents llibres de text de tercer d'ESO a Catalunya. Publicació coordinada per la Federació Catalana d'ONG per la Pau que analitza el grau d'adequació dels manuals escolars de

l'assignatura d'educació per a la ciutadania als valors i els plantejaments de l'educació per la pau [en català].

Acebilló Baqué, Miriam i Barbeito Thonon, Cécile. *El sueño de Eleanor*. Bellaterra. Desembre de 2009.

Guia per acompanyar el curtmetratge que duu el mateix títol, un material audiovisual per sensibilitzar a favor del respecte dels drets humans.

Barbeito Thonon, Cécile; Caireta Sampere, Marina i Vidal Novellas, Carles. Mai més i enllloc! *Una guia per treballar l'impacte de la Guerra Civil a partir de refugis*. Bellaterra, desembre de 2009.

Material elaborat amb el suport del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona [en català].

c) Informes, articles i aparicions en premsa

Barbeito Thonon, Cécile i Caireta Sampere, Marina. «Recuperem la calma. Un primer pas per solucionar el conflicte»; «Escola activa? La importància d'una bona comunicació»; «I sí... una cursa on cal cooperació»; «Jo vull ser... un debat a través de la mímica». *Estris. Revista d'Educació en el Lleure*. Núm. 168 (juliol i agost de 2009). p. 25-28.

Barbeito Thonon, Cécile i Caireta Sampere, Marina. «Recuperem la calma»; «Escolta activa?»; «I sí...»; «Vull ser...». *Monitor educador*. Núm. 135 (setembre-octubre de 2009). p. 27-30.

3. Docència

Assignatura de campus «Educació per la pau i en el conflicte» (UAB).

III Taller «Creativitat i Conflicte», en col·laboració amb el Grup d'Educació per la Pau (UAB).

Activitats dirigides al professorat

La formació d'educadors és una activitat clau per a la difusió dels coneixements i de les estratègies de l'educació per la pau conflictual. Aquesta es fa a través d'assessoraments en centres en coordinació amb diversos centres de recursos pedagògics de la Generalitat de Catalunya.

Durant l'any 2009 s'han realitzat els assessoraments següents:

«Educar en i per al conflicte i la convivència». CEIP Magí i Morera de Lleida. Març-abril de 2009.

«Educar en i per al conflicte i la convivència». CEIP Teresa Berguedà d'Alguaire. Març de 2009.

«Educar en i per al conflicte i la convivència». CEIP Jacint Verdaguer de Tàrraga. Abril-maig de 2009.

«Educar en i per al conflicte i la convivència». CEIP Josep Boada de Badalona. Gener-febrer de 2009.

«Educar en i per al conflicte i la convivència». CEIP Síniera d'Arenys de Mar. Octubre-novembre de 2009.

«Mai de la vida i enlloc!». Curs dirigit a professorat d'últim cicle de primària i secundària de les àrees de ciències socials i ciutadania.

Activitats dirigides a moviments de temps lliure i entitats cíviques

Aquestes activitats tenen l'objectiu d'aportar recursos teòrics i metodològics als educadors per realitzar activitats d'educació per la pau en el marc del material pedagògic «Jocs de pau. Caixa d'eines per educar per una cultura de pau». A més, s'han inclòs aquelles activitats formatives sobre altres temes que s'han realitzat a demanda d'entitats i associacions.

- Curs monogràfic «Educar per la pau i en el conflicte». Escola de Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi, Barcelona. Abril de 2009.
- Curs monogràfic «Educar per la pau i en el conflicte». Escola Força, d'Escoltes Catalans, Barcelona. Maig de 2009.
- Taller «El treball d'educació per la pau: mediació i conflicte». Escola d'Adults de Trinitat Vella, Barcelona. De l'1 al 8 de juliol de 2009.
- Taller «Apoderament per a l'educació en el conflicte». Fundació Atenea de Sant Roc, Badalona. Del 7 a l'11 de setembre de 2009.
- Taller «Educació per la pau i en el conflicte». Escola Força, Calafell. 26 i 27 de setembre i 3 i 4 d'octubre de 2009.
- Taller «Cultura de Pau. A casa, al grup, a l'escola, en el temps lliure». Adhara, escola de formació de l'entitat de Colònies Jordi Turull, Barcelona. 7, 14, 21 i 28 de novembre de 2009.

Activitats realitzades a Colòmbia

«Taller d'educació per la pau». Pontificia Universidad Javeriana, Secretaria de Govern de l'Ajuntament de Bogotá i associació Escuelas de Paz, Bogotá. Febrer de 2009.

Curs en línia sobre Educació per la pau, dirigit als treballadors de la Secretaria de Govern de Bogotá que treballen amb combatents desmobilitzats i reintegrats a la ciutat de Bogotá. Aquest curs es complementarà amb una formació presencial el gener de 2010 i un treball reflexiu posterior.

Assessorament a la fundació Escuelas de Paz de Soacha, Colòmbia, per a la realització de tallers d'avaluació inicial del projecte d'apoderament de joves de la ciutat.

Assessorament per a la creació de l'Escola Itinerant per a la Transformació Social, impulsada pel programa Art-Redes del PNUD a Nariño, Colòmbia. L'Escola ha assessorat en els fonaments pedagògics i metodològics per a la creació de l'Escola que entrarà en funcionament el gener de 2010.

4. Congressos i jornades

Serra Feu, Francesc. III Congrés «Conflictes, Conflictologia i Pau», Universitat Oberta de Catalunya (UOC). 29 d'octubre de 2009.

Caireta Sampere, Marina. «L'educació per la pau ara i aquí». Jornades sobre educació per la pau. Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona. Novembre de 2009.

Barbeito Thonon, Cécile. «Actuar per la pau». Federació Catalana d'ONG per la pau. 30 de gener de 2009.

Barbeito Thonon, Cécile i Caireta Sampere, Marina. *Jocs de Pau. Caixa d'eines per educar per una Cultura de Pau*. Pati Llimona de Barcelona. 23 de març de 2009 [disponible en castellà el 2010].

Barbeito Thonon, Cécile i Caireta Sampere, Marina. *Jocs de Pau. Caixa d'eines per educar per una Cultura de Pau*. Biblioteca Municipal Antoni Tort de Castellar del Vallès. 21 de setembre de 2009 [disponible en castellà el 2010].

Pedragosa Figueres, Carla. «La vida dels refugiats a les escoles de secundària». ACNUR. Maig de 2009.

Acebilló Baqué, Miriam. «La imatge de l'enemic». Curs de formació d'assessors LIC. Departament d'Educació. Juny de 2009.

5. Docència

En aquest apartat consten les activitats de menys de 8 hores en les quals han participat persones del Programa d'Educació per la Pau o del Grup d'Educació per la Pau.

- Taller «Introducció a l'Educació per la Pau». MCEC-Pere Tarrés, Barcelona. 7 de febrer de 2009.

- Taller «Educació en el conflicte». Servei Civil Internacional, Barcelona. 24 d'abril de 2009.
- Taller «Introducció a l'Educació per la pau». MCEC-Pere Tarrés, Barcelona. 9 de maig de 2009.
- Taller «Gènere i Educació per la Pau». Ajuntament de Cornellà, Cornellà. 21 de maig de 2009.
- Taller «Jocs cooperatius». Ajuntament de Calella de Palafrugell, Calella de Palafrugell. 23 de maig de 2009.
- Formació sobre «Resolució de conflictes». Fundació Josep Carol, Barcelona. 25 de juny de 2009.
- Formació sobre «Resolució de conflictes i comunicació intercultural», Associació Nexes, Barcelona. 30 de juny de 2009.
- Classe sobre «Materials didàctics d'educació per la pau». Xarxa d'Escoles compromeses amb el món, en el marc de l'Escola d'Estiu Rosa Sensat, Barcelona. 6 de juliol de 2009.

PROGRAMA D'ARTS I PAU

El Programa d'Arts i Pau se centra en la investigació i la visibilització d'aquelles iniciatives artístiques en què s'utilitza el llenguatge artístic per a la construcció de la pau. El programa té l'objectiu de promoure i facilitar el coneixement de les diferents iniciatives que evidencien la relació que existeix entre l'art i la pau en diferents llocs del món.

Activitats més destacades

Les activitats més destacades de l'any han estat la realització de les II Jornades de Creativitat i Conflicte, organitzades al campus universitari, i la publicació del llibre *Las mujeres, la música y la paz*.

1. Treballs de recerca

Una de les activitats principals del programa se centra en el paper de la música en la construcció d'una cultura de pau. Aquesta activitat, que va començar l'any 2003, es continua ampliant des d'aleshores.

2. Publicacions

a) Llibres

Sanfeliu Bardia, Alba (2009). *Las mujeres, la música y la paz*. Barcelona: Icaria Editorial.

b) Quaderns i articles

Sanfeliu Bardia, Alba. *La música i el medi ambient*. Bellaterra. Novembre de 2009.

I Jornades de Creativitat i Conflicte. L'art i la construcció de la pau. Bellaterra. Novembre de 2009.

II Jornades de Creativitat i Conflicte. L'art i la construcció de la pau. Bellaterra. Desembre de 2009.

Fils del destí: testimonis tèxtils de violència, esperança i supervivència. Bellaterra. Octubre de 2009.

Community music. Innate Nonviolence -Irish Network for Nonviolent Action Training and Education. Novembre de 2009.

3. Docència i ponències

- Activitat de lliure elecció sobre «La música i la pau», Facultat de Ciències de l'Educació (UAB). 19 de febrer-14 de maig de 2009.
- II Jornades de Creativitat i Conflicte, en col•laboració amb el Grup de Creativitat del Programa d'Educació per la Pau i el suport de la Fundació Autònoma Solidària i l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya. 3 i 4 de novembre de 2009 (UAB).
- Màster Internacional en Estudis de Pau, Conflictes i Desenvolupament, Universitat Jaume I de Castelló. 25 de març de 2009.
- Sessió en l'assignatura de lliure elecció «Cultura de pau i gestió de conflictes». Maig de 2009.
- «La música i la pau» i «Els conflictes armats dibuixats». IV Trobada Internacional d'Art i Pau de Gernika, organitzada per Gernika Gogoratuz, Gernika. 15 i 17 d'octubre de 2009.
- Primera Trobada d'Experts d'Art i Pau de 2009, organitzada dins del marc de la IV Trobada Internacional d'Art i Pau de Gernika 2009. 13 i 14 d'octubre de 2009.

4. Web i participació en mitjans de comunicació

S'ha treballat en l'elaboració d'una base de dades internes sobre arts i pau; el llançament de l'apartat d'enllaços «Art i Pau» i l'ampliació de l'apartat d'articles de reflexió sobre les relacions entre les arts i la pau des de la pròpia veu dels artistes o d'especialistes en el tema.

Respecte a la presència en els mitjans de comunicació, s'ha participat en el programa de Radio Libre Tas Tas de Bilbao i en el programa «La Galería» de Radio Euskadi.

5. Altres activitats

Direcció del grup virtual «Music4ct Spanish» (Music For Conflict Transformation, Spanish), dins de la iniciativa liderada per Olivier Urbain «Music 4ct» (Toda Institute, Japó).

INGRESSOS I DESPESES 2009 (en euros)

INGRESSOS	
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)	450.000
Agencia Española de Cooperación Internacional al Desarrollo (AECID)	225.323
Royal Ministry of Foreign Affairs (Noruega)	103.359
Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)	90.909
Fundació ICO	14.820
Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans (Generalitat)	9.294
Fundació Autònoma Solidària (FAS)	5.000
TOTAL	898.705

DESPESES	
Personal	640.000
Activitats	258.705
TOTAL	898.705

Amb el suport de:

escola de cultura de pau

Edifici MRA (Mòdul de Recerca A)
Campus de la UAB
08193 Bellaterra
Barcelona, España

Tel.: +34 93 586 88 48
Fax.: +34 93 581 32 94
escolapau@uab.cat
<http://escolapau.uab.cat>